

Blanka Kubešová

Žoržína

Blanka Kubešová

Žoržína

Ztracené dětství

Eroika

© Blanka Kubešová, 2008

© Eroika, 2008

ISBN 978-80-86337-74-6

Blanka Kubešová

Žoržína

Ztracené dětství

mámě

krajino dětství, chtěl bych se k tobě vrátit;
nad návsí trčí v modrém vzduchu elektrické dráty
a klouby stromů ztuhlé mrazem,
v sadu se zvolna snáší na zem
jak čerstvě drané peří sněžný prach,
vrabci se hašteří v osiřelých zahrádkách...
chtěl bych se vrátit...
nahlédnout zase do oken a za ploty,
zas v čerstvém sněhu dělat šlápoty
na bílých stránkách polí obklopených tichem,
chtěl bych se vrátit, když rybník zvučí dětským smíchem,
chtěl bych tam znova s vámi být, vy bezstarostné chvíle,
vy drobné postavičky dětí – černá v bílé!
jste jak veselé noty v jedné lince,
jak melodie Vánoc v hrací skříňce,
jak obrázkový kalendář se starými daty...
krajino dětství, chtěl bych se k tobě vrátit!

Karel Trinkewitz

Samota

Sedím v první lavici vedle Annemarie, proč ne v poslední, bylo by na mě míň vidět. Vrána k vráně, Annemarie je Talijánka. Z okna jsou vidět hory, hory a hory kolem dokola, je to hezký takhle na podívání, ale jde z nich zima, a to je teprve podzim. Lidi jsou tu taky mražený, usmívaj se jak hvězda Polárka, svítí, ale nehřeje, všechno jen na oko a na pohled, a oni taky, ne a ne roztát. Je to nějaká nemoc asi z těch hor a z těch vejšek.

Padá a tlačí se to za mnou, k oknu a skrz, nemá to konce, a když si pomyslím, že jsme tu na doživotí, cejtím, jak se kolem mě ten půlkruh uzavírá jako věnec... Ten smuteční. Kapky deště, kterej se leje za oknem, dopadaj dutě, jako by někoho zahrabávali. Ten někdo, to jsem já, moje vzpomínky a moje město, zvony z něj odletěly do Říma, říká maminka, která už není taková, jako bejvávala. Když se jí ptám, proč je taková, taková divná, pomáhá mi tatínek, krčí jen ramenama a vzdychá.

Popadá mě hrozná chuť zmizet navždycky někam mezi ty hory, zavřít oči a nechat svět světem, ať se třeba staví na hlavu. Asi by mi to nebylo nic platný, poslali by za mnou bernardýny, ty jsou na takový nápady cvičený.

Všichni se smějou, jenom moje nová učitelka, ta ne, ta nikdy. Říká, že mi chce pomoci, ale to se taky musím trochu snažit, za oknem a v luftě to nenajdu. Čeká na odpověď a poklepává tužkou do notýsku... Něco mi

to strašně připomíná. Jeden výstřel a druhý, to dědeček už zase zahání brokovnicí špačky... Hlas mi vypověděl službu, proč právě teď? Všichni se smějou, debílci si myslej, že hledám slova!

Přece musíš něco vydržet, co to jsi za poseru, napsal mi dědeček a pak si šel nejspíš nacpat fajfku. Musíme něco vydržet, nejsme přece žádný poserové! opakuje teď tatínek po něm. Uvidíš, že deset patnáct let... a vyvěsíme si do okna červenou vlajku s bílým křížem... To uteče jako nic. Pak už si na nás nikdo nedovolí... Ani bolševici? ...ani bolševici!

Patřit pod švýcarskou vlajku s bílým křížem je tatínkovo nejzbožnější, nejtajnější přání. Deset let, to už bude ze mě babka.

Kde to zase bloumáš? Holka, ty celá hoříš... Učitelka klepe do notýsku, špačci s pokřikem vzlétli. Vracím se z veliký dálky. Jsem celá bolavá a podrápaná do krve, svoboda halt něco stojí, cesta je plná kopřiv a trní, štípou a pálí.

Tak tohle jsou moje návraty. Nikdy při nich nepotkám ani živáčka. Není to divný? Všichni jsou prej zalezlí doma, nikdo nikomu nevěří, už ani do hospod se nechodí. Buďte rádi, že jste, kde jste, vzdychla teta Klára a šla dát králíkům. Krajina na Podřipsku je krásná až k breku a rovná jako krajíc chleba.

Tatínek nařídil, že nesmím nikomu psát... Nikomu – to je dědeček, teta Klára a Manka. Ale s někým přece mluvit musím!

Manka je moje nejlepší kamarádka. Teda bejvalá. Naposled jsme se viděly na školním táboře u Balatonu, štípali tam komáři a vedoucí pionýrskýho tábora nám říkal *kézečókolom*, strašně se mi to líbilo. Mančina máma je komundírka, ale když se na Prahu valily tanky, stála prej v ulici jako polomrtvá. Kdo to moh vědět, že nám jdou na pomoc, proti komu já nevím, a vypadá to, že tohle neví nikdo. Faktem ale je, že zatímco s námi navazovali družbu, jejich plukovníci a generálové už studovali, kudy je to na Prahu nejbliž. Napsala jsem Mance, že tohle byla pořádná sviňárna.

Tatínek ví vždycky všechno dopředu a moc dlouho se nerozhodoval, stačil mu jeden tank a věděl hned, co má dělat. A že tohle je konec. Maminka radila zajet k dědečkovi do Králíkova a pár dnů tam vyčkat, než se to umoudří, ale někdy není s mužskejma řeč.

Králíkov se ve skutečnosti jmenuje Pomezí a leží už jen kousek od Aše, odkud je už zase jenom kousek na hranice. Na ty západní. Až přijedou od západu Amíci, budeme je mít z první ruky, těšila jsem se. Jenže mě se nikdo neptal. Naštěstí. Protože Amíci se na nás vykašlali.

Pražská babička radila opatřit si na cestu pro Pepíčka ještě jeden dudlík. Pepík je můj brácha, co se narodil opožděnej. Dědeček myslel, že by stačilo namočit mu do rumu kapesník a časopis Vlasta referoval o mimořádný nadúrodě mimin. Tak je to vždycky. Když nejsou brambory, píše se o nadúrodě imperialistickýho brouka

mandelinky bramborový. Ted' pro změnu nebyly dudlíky a vinna byla nadúroda mimin. Ten poslední plivnul Pepík z okýnka ve stavu rozčilení po celníkovi, když jsme ujížděli do Rakouska. Asi hned poznal, že to neměl dělat, protože se rozeřval, až modral, a plešatou hlavou mlátil do okýnka. Stačila jsem si ještě všimnout, jak ten v zelený uniformě dudlík zvednul, jen tak do dvou prstů a hodně daleko od těla, aby si neublížil, ale to už tatínek přidal plyn, protože neměl vízum. Tenkrát ještě drželi všichni s náma, víza, a dokonce ani pasy nebyly potřeba, ale čert tomu věř.

Maminka plakala jen tak do sebe, potichu a bez slz. Třeba jí Pepík rozuměl a bečel, že už nikdy neuvidí babičku a tetu Kláru, tak houpat nikdo neuměl, rozkročila se co nejvíc do široka a v jejích loktech nepotřeboval ani dudlík. A bečel, protože ho už nikdy neměly lechtat fousy našeho dědečka z Králíkova, byly drsný, ale při pomazlení moc krásně šimraly, a Pepík se smál a otvíral tu hroznou bezzubou pusu, jen dědu uviděl. Chtěla jsem vědět, jestli už opravdu nikdy – nikdy v životě... a maminka se rozplakala doopravdy.

Tatínek byl ze všeho nervózní a mluvil latinsky, to jest, užíval cizí slova. Tentokrát si vzal na pomoc ještě slova takzvaný silný, prohlásil, že je to všechno podělaný, a když jsme Pepíka prohlídli, byla to pravda.

Maminka jako obvyčejně radila pár dnů vyčkat, třeba s konzervama nějak vydržíme. Předpovídala, že se co nejdřív určitě něco stane, přijedou Američani, ty to tak

nenechaj, anebo od nás a od tý hanby utečou Rusáci sami od sebe, vždyť to jsou Slovani, a pak si to u nás zařídíme po svém. Tatínek bručel, že to dřív přijedou blanický rytíři, a šel zkontrolovat zásobu konzerv. Na hlase mu bylo znát, že by si to děsně přál, ale nevěří tomu.

Tak se mi zdá, že měl zas jednou pravdu dědeček. Vždycky se spoléháme na druhý, povídal, když celej den marně vyhlížel tank s americkou hvězdou. A víš proč? Protože jsme poserové! Tak, už zase! Maminka má romantickou povahu, ujišťovala nás, že Západ se už určitě šikuje, a jednu chvíli se tatínek tvářil tak strašně bojovně, že jsme ho museli prosit, aby nedělal hrdinu.

Pak už maminka vzdychala, jen když viděla fotografie v novinách, tanky před rozhlasem a u svatýho Václava. To už bylo jasné, že kromě protestů na diplomatické úrovni, což jsou stížnosti jen aby se neřeklo, neudělá nikdo nic. Tekly jí slzy, když poslouchala zprávy, kterejm nemohla rozumět, nanejvýš soldaten a rusíše okupacion.

Když jsem byla malá, doufala jsem, že se mi jednou podaří odhalit pořádnýho špióna nebo revanšistu, a nevěřila jsem dědečkovi, že nepřítel přijde z východu. Proč nejsou všichni jako náš děda! Ten by vzal brokovnici a o nějakou internacionální pomoc by se rozhodně nedoprošoval!

Moc fantazíruješ, povídal tatínek

Jsou Sověti nepřátelé? Všichni Sověti? A co ten hrdina, se kterým si naše škola vyměnila pionýrské šátečky a uzavřela tak ... na věčný čas? Tatínek řekl, že jestli mě ještě jednou uslyší říct to sprosté slovo, zabalí mě a pošle do Uzbekistánu balíkovou poštou. Jenže *družba* není možný vyjádřit jinak, je to svazek, kterej všechno přetrvá a všechno přežije, řekli nám.

Znám zemi blízko pólu, znám divukrásnou zem... Básničky miluju a Vítězslav Nezval mi v STM vynesl II. cenu. STM je taky sprosté slovo stejně jako *Soutěž tvořivosti mládeže*, SČSP a vůbec všechny zkratky a jejich opisy, co jich znám. Zajímalo by mě, jestli to neměl Nezval nějak popletený. Nebo jestli to nemyslel jako jinotaj. Přece nemoh bejt tak zavostalej. Naše doba je plná jinotajů, řekla maminka. Co když vůbec nemyslel Rusko?

Moc fantazíruješ, povídal tatínek... Máš moc bujnou fantazii, povídal Bóža, když jsem si mu stěžovala, že dospělejmi není rozumět a že se na ten jejich svět dá koukat jedině hodně po tmě.

Evžena Božovskýho máme na tělocvik. Tyče a kruhy nenávidím a na kotrmelce mám moc těžkej zadek. Nebejt Bóží, snad by se to fakt nedalo vydržet.

Kam jsme přijeli, všude se o nás mluvilo a psalo. Tatínek tvrdil, že Rusové v Praze Západákům příjemně lechtají nervy, že se teď lidi na zprávy těšej jako na dobrou detektivku.

Mají soucit s malým přepadeným národem, a ty jí neblbni hlavu, povídala maminka a pak se pohádali. Tatínek trval na svém, že tanky na Václaváku jsou pro lidi ještě napínavější než střelba na Wólstrýtu. O tomhle náhodou něco vím. Učebnice hospodářský angličtiny říká, že *Wólstrýt*, psáno Wallstreet, je imperialistická třída v New Yorku. *Wólstrýt* je taky sprostý slovo a vysávají se tam prachy z poctivejch pracujících. Založila jsem si slovníček sprostějch slov.

Lidi nám nosili květiny, tomu se prej říká solidarita. Dávali jsme je za stírač a Pepík jim otrhával hlavičky. Poslat proti Rusům solidárně svoje vojáky a nechat si třeba solidárně vpálit kulku do čela, to se samozřejmě nechtělo nikomu. Proč taky, když my sami si všechno necháváme líbit?

Z lágru nás odvezli do Švýcarska. Přijely si pro nás dvě šedivý paní, snad od Červenýho kříže nebo co, vypadaly tak přísně, že jsem celou cestu měla strach, aby nepoznaly, že nejsme raněný, a zase nás nevrátily. Přidělily nám byt v činžáku s výtahem a výhledem na hřbitov, musím zjistit, co to znamená.

Tady prej není třeba lámat si hlavu, co kdo a jak myslel, tady prej žádný jinotaje a podtexty neexistují. Všechno má význam vždycky jen jeden, tvr-

dí tatínek. Prostě máme byt s výhledem na hřbitov. Tečka.

No, já nevím. Tak proč se ty ženský na nás pořád choděj dívat? Všechno je zajímavá. Jak se nám tu líbí, popřípadě nelíbí a co a proč, ale o tomhle mám zakázáno mluvit. Co maminka vaří, jak nám tu chutná, hlavně to švýcarský svinstvo, ty hrozný pastetli, což je koláč politej nějakou omáčkou, ale o tom taky nesmím mluvit, a hlavně jestli a jak moc se přizpůsobujeme a sžíváme s prostředím. Mám pocit, že dávaj pozor, kdy se začneme zelenat. Tomu se říká asimilace. To starý a cizorodý se v nás musí spojit s tím zdejším, teprve pak tu budeme doma. Tak to vysvětluje tatínek. Já si ale myslím, že ty ženský nechtěj, aby se v nás něco spojilo a přizpůsobilo, ale vymřelo – a proto taky bydlíme s výhledem na hřbitov.

Na prázdniny teď budeme jezdit k moři. Tatínek řek, že to je další vymoženost západní civilizace. Já o moře nestojím, je slaný a štípou tam komáři. A kdo se bude starat o králíky? Teta Klára jim o mně vždycky už napřed vypravovala a angoráci pak na mě doopravdy čekali, červenaly se jim oči a krčili na mě čumáky na pozdrav.

Když si tak smutním, tatínek se mi směje, že beze mě bude Říp stejně šišatej jako dřív. To je možný, ale stejská se mi přesto. S tetou Klárou jsme na něj chodily světit kočičky ke kapličce svatýho Jiří, to je ten, co probod draka svým kopím. S maminkou jsme chodívaly na Říp

o pouti kupovat tatínkovi pendreky, který maj strašlivou chuť, a cukrovou vatu, která nemá chuť vůbec.

Nevím, co nám lidi tolik záviděj. Ty doma nám vyčítaj, že se máme lepší a Švýcarsko že je terno. Tady si zas myslej, že nám jejich vymoženosti spadly rázem do klína bez vlastního přičinění a že musíme bejt vděčný. Tatínek je nejvděčnější z celý rodiny. Vrací se večer od rýsovacího prkna a bolejš ho záda, protože na něco takovýho nebyl zvyklej. Nestejská si a o tom, že byl doma architektem, nikomu nevypráví, protože by mu to stejně nikdo nevěřil. Jak by moh bejt auslendr architektem?

Všechno zevšednělo. Noviny a televize jsou plný novejšch převratů, válek, vražd a násilí. Už nejsme dost důležitý, okupace a rusíš soldaten už nikoho nevzrušujou. Není prostě čas zabějvat se starejšma věcma. I maminka přestala poslouchat zprávy, asi že jim nerozumí. Stejská se jí po pražský babičce, ale to mně taky. O tom, že tu pořád prší, se radši nezmiňujem, aby neměla strach z revma. Bála by se pak za náma přijet – a lepší mít revmatickou babičku než žádnou.

Už vím, co mamince chybí. Je to její kancelář a práce, doma na ni hubovala, a tady jí schází. Stěžuje si, že si připadá jako v penzi a že to celý dny jen mezi těma němejšma tvářema nevydrží. Tím myslí nás, mě a Pepíka, a i ten si už začíná broukat.

Musím napsat Mance. Tatínek to zakázal, protože její máma byla *komundírka*, tohle je to nejsprostší slovo, co znám, ale co se dá dělat, já přece s někým mluvit musím!

Za oknem prší. Padaj a tlačej se na mě ty hory a déšť dopadá dutě, jako by někoho zahrabávali. Je to ten samej déšť a ta samá vůně z rozmoklý hlíny, tak proč se mi chce brečet, v noci polezou žížaly.

Byla jsem zas u tety Kláry. Říp trůnil jako spláclej puding v obrovitý kaluži vody, ve který stály semotamo chalupy jako dešťový žabky. Pobíhala jsem s otevřenou pusou mezi kapkama, dešťový kapičky dostaly nožičky, pleskaly na oči a čelo, z ofiny zbyly už jen tenký rovný provázky, a stružky vody stejkalý přes obličej za krk a po zádech za košili. Voda, dar boží, smejvala špínu a prach a přetvářku toho dospělýho světa. A když jsem konečně skočila pod okap a zavřela oči, zaznívala do tichýho mženi a do pochodu bagančat někde za lesem konejšivá deštivá symfonie.

Žoržína, *zur Tafel*, učitelka je celá rudá.

kapitola 3

Řádní lidé... a ti ostatní

Vyprávěla jsem Bóžovi o pražský babičce. Rád si se mnou povídá, protože sám žádnou babičku neměl.

Dneska jsem jí tajně napsala dopis. Ten včerejší byl jenom takzvaně oficiální a tatínek osobně zkontroloval, aby v něm nebylo nic závadného. To znamená ani o dešti, ani o auslendrech. Takže jsem psala jen o tom, že máme pod oknem hodně kytek, ale nic o hrobech a o hřbitově. A že se tu máme dobře. Tohle je pravda a babička si nesmí myslet nic jiného, protože by jí to nedělalo dobře na žaludek.

Přece nechceš, aby z tebe měla babička žaludeční vředy, povídal tatínek a škrt větu o těch babách z Červeného kříže.

Tak si myslím, že trochu starosti a stejskání by babičce neuškodilo. Jen tak malounko, aby to beze mě nemohla vydržet.

V lágru s náma bydlela nějaká Marcela. Je mladší a jako taková nedůležitá, až na to, že za ní už babička přijela. Je mnohem starší než ta naše a doma měla penzi. Tvrdí, že je ráda, že má od tý almužny pokoj, a že už tady zůstane. Marcele závidím, ale babičky je mi líto.

Dneska jsem z okna pozorovala pohřeb. Bylo mi strašně smutno, a i když dechovka hrála skoro tak pěkně jako u tety Kláry, nebylo to ono.

Možná, že se teď máme opravdu lepší, už proto, že maminka nemusí do práce. To se mi líbí ze všeho nejvíc. Třeba se už začínám malinko asimilovat. Nejvíc

z toho vytrískal Pepík. Do jeslí se tady nechodí, a tak má maminku celý dny pro sebe. Však jsem ji varovala, že z něj roste pěkně rozfňukaný hádě.

Chodím teď znovu do čtvrtý třídy. Tatínek myslel, že to tak bude lepší, když neumím německy. A tak se učím všechno znovu, navíc mi přibyly jen ruční práce a náboženství. Vlastně je to strašlivá otrava. Známkování tu je odzadu, mám samý pětky a šestky, a to jsou nejlepší známky. Lidi se pořád divěj, jak je to možný, šestky – když jsem z toho Československa a nic neumím... Já náhodou umím – zato oni ničemu nerozuměj a taky vůbec nic nechápou. Nechce se mi s nima bavit, a tak radši dělám, že nerozumím.

Moje nová učitelka se jmenuje Amanda a nebyla by špatná, až na to, že taky ničemu nerozumí a nechápe o nic víc než ostatní. Tatínek ji pozval k nám, aby viděla, že jsme pořádný lidi a žádný gastarbajtri. Hlavní rozdíl je v tom, že gastarbajtri si sem přišli vydělat peníze a zas můžou jít, kdežto my jsme tu na doživotí.

Frojlajn Amanda si stěžovala, že jsem málo veselá, a jestli se to nezlepší, bude mě muset poslat ke školnímu psychologovi, šestky nešestky.

Je to stejný jako doma, kdo se neraduje, stává se podezřelej. Naštěstí tu je ještě Bóža, a ten mě zachránil. Povídal, že nepotřebuju psychologa, ale čas. A Bóža tomu rozumí. Je to sice jen učitel tělocviku a nemluva, ale žije tu už pár let, a tak je něco jako expert na cizineckou politiku. Tak nějak se tomu říká. Mám pocit,

že štěstí se ho taky zrovna nechytá. Holky, ty káči pitomý, mi záviděj, že si s ním můžu povídat a nikdo nám nerozumí.

Tady nenosej holky vůbec sukně. Tatínek nařídil se neodlišovat a koupil mi tmavomodrý džíny. Tak jsem se konečně zbavila těch hroznejch šatů se zahrádkou. Na svačinu se tu nosej suchý chleby s čokoládou, kdepak kus salámu, a musím říct, že tenhle zvyk je pořádně hnusnej. Tatínek rozhod, že mi to chutnat bude, a ty červený ryby teď strašně tloustnou. Čokoládu dostává zrzavá Rosi a je z toho pokaždý děsně překvapená. Nejdřív mi vždycky poděkuje a podá ruku a pak tu čokoládu, maminka mi dává hrozinkovou, přiklapne mezi ty svý suchý chleby k černý čokoládě na vaření.

Přestávky ráda nemám. Bolej z nich uši a hlava. Komu to vadí, může jít na záchod.

Tatínek nařídil, že si musím zvykat a najít si kamarádky. Nevím, jak je mám hledat, holky přece nejsou houby! I když se některý tak nosej a jedovatý uměj bejt přinejmenším tolik jako muchomůrka tečkovaná. Lesy u tety Kláry s ní byly docela zamořené, zato u dědečka v Králíkově rostly pravý hříbky a cihlový křemenáče a taky kozáci s frajerským kloboukem na štíhlý noze. Do pohraničí se jen tak někdo na houby nedostal, a tak

jsme nosili plný košíky a krájeli je s dědečkem na řízky a na smaženici na cibuli. Tenkrát se ještě nevědělo, že jsou lesy a vzduch zamořený a jedovatý, ale kdoví, jestli to není zas nějaká západní propaganda.

Nejhezčí je houby hledat. Někdy se mi o tom zdá. A taky o tom, jak mě dědeček učil poznávat stromy. Hedvábný modříny a pichlavý smrky s vánoční vůní. Lesy u dědečka rostly spořádaně, ty listnatý na okraji a hloub už jen jedle, borovice a smrky jako vojáci. Každých pár metrů visela na některém tabulka POZOR, POHRANIČNÍ PÁSMO, VSTUP ZAKÁZÁN nebo taky VSTUP JEN NA POVOLENÍ.

Dědeček říkal, že ještě nedávno se tady střílelo bez výstrahy. Každou chvíli na nás odněkud vykoukly pozorovací věže a ostnatý dráty nebo pláň vysekaná tak, aby byl přehled. Tady se neschoval ani zajíc a pro všechny případy si nás zvejšky z těch věží ještě obhlíželi dalekohledem.

Kdepak lesy ve Švýcarsku! Rostou si nepořádně a po svém, listnatý nelistnatý, je jim to jedno, zarostlý trávou a ostružiním. Není v tom řád. Jo, tady by se to kopečkářům a špiónům schovávalo!

Annemarie tvrdí, že co se týče lesů, není nad ty jejích, piniový. Našla jsem si ve slovníku, že pinie je to samý co borovice. Talijáni se prostě rádi vytahují.

Annemarie je moje nová kamarádka. Je docela fajn, až na to, že jí to moc nemyslí. Jezdí si každý léto za tetičkama k moři a ve své zabedněnosti nepochopí, že

my nesmíme ani do Králíkova. Oběma nám tu říkají bléde auslendr.

Ptala jsem se jí, proč je tady a jestli jsou u nich Rusové, a Annemarie prohlásila, že její táta je taky komunista a že si musíme pomáhat. Tomu teda nerozumím. Chtěla jsem tatínkovi ukázat dobrou vůli, ale ještě za ní ani nezapadly dveře, už prohlásil, že jsem hovado boží a Annemarie bléde auslendr.

Taky jsme se přejmenovali. Už se nejmenuju Jiřinka po babičce, ale Žoržína. Nejspíš po strejdovi Žoržovi z Ameriky, kterej se dřív jmenoval Jiří. Maminka se mi směje, že mě má ráda stejně, ale já si přesto připadám trochu cizí. Jako nevlastní nebo co. Vůbec mi všichni připadaj cizí, hlavně tatínek. Ten se teď jmenuje Sepi, a až bude Pepík větší, bude se jmenovat po něm. Zatím to maminka nedovolí, aby nezfanfrnovatěl.

Modlím se každé večer, aby bylo všechno jako dřív. Pak by nás měl tatínek určitě zase všechny rád a byl by na nás hodnější.

Tatínek to má teď těžký. Vlastně nejtěžší z nás, protože musí těšit maminku, bolí ji z toho rozčilování pořád žlučník, a v úřadě musí dělat, že všemu rozumí. Taky si musí nechat od každýho všechno líbit, protože se neumí správně ozvat, a i kdyby to doved, neslušelo by se, aby to auslendr věděl líp. Na kopanou nechodí. Někdy

mu maminka koupí pivo, aby měl radost ze života, ale tohle mu prej schází ze všeho nejmíň.

Připadá mi to teď ještě horší než v lágru. Tam jsme si s maminkou pořád myslely, že všechno brzo skončí a že se co nevidět vrátíme domů. Jenom tatínek věděl hned, že už naši školu v životě neuvidím. Tatínek je nejchytřejší z naší rodiny.

Maminka říká, že nejdůležitější věcí na světě je víra a naděje. Tatínek prohlašuje, že je realista a že rozhodnou fakta. Faktem je, že jsou u nás Rusové. A že jsme malá, opuštěná země.

Někdy se mi znovu zdá o prvních dnech v lágru, když jsme ještě nevěděli, co přijde. Spali jsme na palandách nad sebou hlava na hlavě a Pepíček celý noci křičel. Sešli se tam s náma samí zajímaví lidi, některý neměli s sebou nic a jiný jen plavky. A skoro všichni věřili, že to, co děláme, má smysl, že náš protest probudí Ameriku a pak se budeme moci vrátit domů. Nechápu, proč se měli probudit právě Američani. Taky je mi divný, že se na nás nevykašlou i Rusové, že jim stojíme za všechny ty tanky, když jsme tak strašně malá a bezvýznamná země.

Jo, tenkrát to ještě šlo. Nejhorší je to až teď, když to naše vyhnanství dostalo podobu definitivní.

Řekla jsem Bóžovi, že bych chtěla, aby si mě babička odvezla domů. Pepíka bysme nechali tady mamince, aby jí nebylo smutno. Ten ještě nechodil do školy a neví, jaká to u nás byla legrace.

Bóža zase jen tak vzdychnul, a pak řek, že kde je hoře, tam je posvěcená země. Tohle ale nemá ze své hlavy, to prej napsal jeden anglickej dramatik. To mě mohlo napadnout hned, že to napsal někdo, kdo o hoři nemá páru.

kapitola 4

Věrný společník

Medvěd měl odřené a na první pohled docela jistě i ocucané uši a do parádního plyše dětských hraček měl rozhodně daleko. Po matčině smrti spolu putovali zprvu do dětského domova a pak i na učitelskou kolej, doslova se spolu prošoupali po všech podnájmech a učitelských štacích až sem.

Evžen potáhl rolety do půli oken a začal se svlékat. Jednotvárným hlasem přitom nepřestával odříkávat denní novinky, tak jak je slyšel a odposlouchal ve škole a od žáků. Novinky byly každý den stejné, nic objevného, potud nepřekvapovala ani monotónnost a znuděnost hlasu. Zvláštní bylo jen to, že v pokoji nikdo nebyl a Evžen mohl tedy hovořit jen sám se sebou. Anebo s medvědem...

Evžen se nápadu nahlas zasmál. Smích se odrazil od čtyř stěn, prázdných až na knihy a postel vprostřed

pokoje, a padal dolů, působilo to studeně a neméně podivně než samomluva předtím.

Medvěd trůnil na posteli s okázalým, téměř povzneseným nezájmem tak, jak ho tam ráno Evžen posadil, díval se po něm kulatýma, dobromyslnýma, ale teď už trochu šilhavýma skleněnýma očima, to jak korálky časem osleply a hlavně, jak mu je Evžen po bitkách na pokoji několikrát neodborně přišíval.

– Nemůžeš si stěžovat, že bych se na tebe někdy vykašlal, podívej, kam ses až se mnou dostal, ale teď bych radši ležel s ženskou, zabručel Evžen, když vlezl do postele a odstrčil medvěda co nejdál.

– Ale možná kecám, možná i s chlapem... Doznání ztlumil povzdech.

Doma si to o něm každopádně mysleli. Vyloučení ze školy na sebe ovšem nedalo dlouho čekat.

– Jasně že nebylo spravedlivý, ale komu jsem to měl vykládat, chytráku? Nikdo by mi nevěřil! Kdybych aspoň bezpečně věděl, jak se pozná buzik... V tomhle mu medvěd nemohl poradit a jako obyčejně mlčel.

Zprvu si o něm mysleli, že je samotář a trochu podivín. Jenže i ten nejzarytější samotář začne časem chodit ve dvou. Evžena to netáhlo tam ani onam a ze samoty se stal brzy docela pohodlný zvyk. Ať už ho k takovému životu vedl ostych a vrozená plachost, anebo měl jiné zábrany, kdyby měli pravdu ti, kteří mužnost měřili počtem sukní, dopadlo by to s ním hodně bledě.

– Možná měli pravdu. Možná nejsem normální a měli by mě zavřít. Já nevím. Já fakt nevím... Copak jsem měl někdy holku? ... Neměl, tak vidíš... Na druhé straně – kdyby se to vzalo spravedlivě a od kusu

– neměl ani kluka. Prostě o to nestál. Brzy to na něm leželo jako znamení. Možná ho opuncovali právem. Naštěstí tady o ničem nevěděli, byl v jiné zemi, mezi jinými lidmi. Neměli důvod k nedůvěře a přijali ho bez okolků se samozřejmostí, která by mu za trochu jiných okolností připadala trapná.

Medvěd znaveně zavřel víčka. Tohle způsobovala lampička na Evženově stolku, světlo a stín běžaly medvědovi po tváři, jako by byl živý. Tímhle se Evžen bavil, když byl malý. To jen do té doby, než ho strčili do domova mládeže, kde byla postelí celá řada a jen jedna lampa u stropu, a ta se rozhodně nerozsvěcovala na jeho přání.

– Jestli tě nudím, tak řekni... Bodejt' by ho nenudil, medvěd přece všechno tohle znal. Všechno to s ním prožil. Šťastné, ale příliš krátké dětství, pohřeb... Evžen si s úlevou uvědomil, že doby, kdy se při tomhle slově zpotil, jsou za ním, teď už mu vzpomínka neubližovala.

Za rakví šel kluk, spíš tyčka než mužský, do pravé ruky mu někdo vstrčil polámanou kytku, levou nepouštěl medvěda, kterému slzama smáčel uši a sobě kolena a bílé podkolenky. Pak už šlo jen několik tetek. A taky strach. Stál přímo za jeho zády, celý v černém, a radoval se. Už tenkrát měl Evžen pocit, že matka zůstane první a poslední ženou v jeho životě, možná jí to dokonce slíbil. Jako v každém definitivu i tady vězelo kus bezvýchodnosti a smutku.

– Byl to dětskej slib. Ten přece nešlo brát vážně... Navíc o něm kromě nás dvou nikdo nevěděl... A ty to nevykecaš, dořekl Evžen už trochu podrážděně. Tohle neubíralo nic na skutečnosti, že slib na onom místě